

DAMEN TANGO

NATASHA LESTER

Casa
de pe
Riviera

Traducere din limba engleză de

IULIA DROMERESCHI

NEMIRA

*Tatălui meu, care nu va putea citi această carte și
care s-ar putea să nu mai fie printre noi când va fi
publicată: meriți pace și odihnă. Sper să vină repede.
Ai toată iubirea mea...*

„Și astfel ajungem la partea care s-ar putea să-ți frângă inima. Desigur, nu pot îndura asemenea momente, fiindcă există și zile care nu au nimic de-a face cu durerea, zile pe care nici măcar eu nu mi le pot închipui, dar și unele care nu vor fi nici bune, nici ușoare... Dar mereu toate vor avea de a face cu arta... Toate aceste lucruri care îți pun inima pe jar.“

HEATHER ROSE, *The Museum of Modern Love*

PARTEA ÎNTÂI

PARIS

1939–1941

CAPITOLUL 1

— Voi întârzia, i-a spus disperată Éliane lui Yolande, pe care, la vârsta de cinci ani, nu o interesa deloc ce obligații avea sora ei mai mare.

De fapt, era evident, după pumnii ei strânși, că familia Dufort urma să fie victima unei crize și, dacă Éliane nu găsea și altceva în afară de un coltuc vechi de pâine pentru micul-dejun, Yolande urma să izbucnească, iar Éliane avea să lipsească de la cursul de dimineață la Școala de Arte.

— Tuturor ne este foame! s-a răstit Angélique la Yolande.

Angélique era a doua ca vârstă după Éliane.

Éliane s-a uitat lung la fețele posomorâte și tăcute ale surorilor sale. Jacqueline, care avea doisprezece ani, se uita la ea cu ochi rugători, îndemnând-o să calmeze atât isteria lui Yolande, cât și furia lui Angélique. Ginette, care avea opt anișori, căsca, trezită de agitație și de vocile ridicate.

Chiar avea să întârzie. Dar nu era vina surorilor sale că părinții lor investeau orice franc, inclusiv salariul lui Éliane, în braseria lor care trăgea să moară și că, din cauza asta, n-aveau mâncare în casă. S-a răsucit pe călcâie și, în ciuda durerii aproape fizice pe care o simțea chiar și numai gândindu-se la asta, și-a strâns toate pensulele din păr de nevăstuică, le-a aruncat într-o sacoșă și i-a spus lui Yolande cu voce fermă, dar iubitoare.

— Promit că mâine vei primi un croasant la micul-dejun. Dar asta numai dacă te îmbraci pentru școală și o lași pe Angélique să-ți aranjeze părul.

Yolande a sărit de pe podea, unde zăcea înlăcrimată, iar părul blond i-a săltat. Brusc binedispușă, fetița s-a aruncat spre Éliane.

— *Merci*, a șoptit, cu capul îngropat în fustele ei.

— Te iubesc, a spus Éliane, mângâindu-i părul.

Apoi, în timp ce Angélique o ajuta pe Ginette să-și găsească pantofii, Éliane i-a spus lui Yolande la ureche:

— Angélique este speriată. E primul an în care are grijă de tine. Ajut-o! Astfel, va vedea că nu trebuie să-și facă atât de multe griji.

Și lui Angélique, în timp ce-o săruta de la revedere, Éliane i-a explicat:

— Yolande vrea doar să fie iubită. Îmbrățișează-o și va fi cuminte.

Trecuseră doar șase luni de la a cincisprezecea aniversare a lui Angélique. Cadoul ei fusese preluarea de la Éliane a așa-numitului privilegiu de a le pregăti pe copile pentru școală, de a le aduce acasă seara, de a lua resturile de la braserie pentru cină, de a le hrăni pe toate și de a le duce la culcare. Yolande și Angélique încă se certau, în absența lui Éliane, care acum petrecea acele ore la serviciu.

Din fericire, Ginette și Jacqueline aveau nevoie doar de o îmbrățișare, de un pupic, și Éliane a putut pleca, troncănind pe scara care cobora în spirală de la apartamentul lor aflat la etajul trei până la Galerie Véro-Dodat, un fost *passage couvert*¹ în stil Belle Époque. De-a lungul său se înșirau fațadele de mahon, cândva superbe, ale magazinelor care rămăseseră, de acum, goale în mare parte. Acestea erau separate între ele de coloane ciobite din marmură și de heruvimi cu fețe încă voioase, deși celor mai mulți le lipseau cel puțin un deget, două dacă nu cumva întregul picior. Mirosul de cafea

¹ „Pasaj pietonal acoperit“ (fr., în original) (n. red.).

stătută care emana din braseria părinților ei părea să plutească în jurul globurilor vechilor felinare cu gaz, îndemnându-l pe orice client suficient de necugetat încât să se aventureze în galerie să o ia la fugă pentru a-și salva papilele gustative de la dezastru.

După ce a ieșit în stradă, a mers mai departe spre Muzeul Luvru, unde avea să studieze și să lucreze, netulburată de surorile ei. Drumul a făcut-o să simtă atât ușurare, cât și un dor imens de îmbrățișările, sărutările și micile semne de afecțiune de care de acum avea să se bucure Angélique. Éliane spera ca sora ei să prețuiască acele dovezi de afecțiune așa cum se cuvenea.

La Aile de Flore, aripa Luvrului care se întindea de-a lungul râului, Éliane a alergat drept spre École du Louvre. S-a așezat în amfiteatru privind șirurile de studenți, căutându-și fratele, pe Luc, fără să-l găsească, însă. Pentru că, deși sufletul lui era devotat artei, Luc alegea să o venereze de prin cafenelele din Montparnasse.

Monsieur Bellamy a început să vorbească despre Renașterea italiană și despre pictorii săi, iar Éliane s-a concentrat asupra femeilor cu păr lung, voluptuoase, asupra heruvimilor cu toate părțile intacte și asupra clarobscurului din tablourile cu martiri. La prânz, a părăsit clădirea pentru că nu putea asista la cursurile de după-amiază. Familia ei avea nevoie de banii pe care-i câștiga. Înainte să intre în muzeul propriu-zis și să-și ocupe locul de la recepție, gata să-i direcționeze pe vizitatori spre *Venus din Milo* și spre *Mona Lisa*, s-a dus să-l vadă pe *monsieur* Jaujard, directorul Musées Nationaux (Muzeele Naționale). El îi permisesese să-și continue studiile la École, deși nu-și putea plăti cursurile și nici nu putea asista la toate.

— *Monsieur*, a întrebat politicoasă, știți unde mi-aș putea vinde pensulele?

Le-a scos din sacoșă, refuzând însă să privească acele ultime rămășițe ale visului ei copilăresc de a deveni pictoriță.

— Sunt de bună calitate, din păr de nevăstuică, și poate ar fi potrivite pentru un student.

Monsieur Jaujard i-a studiat cu atenție comorile, evitând cu delicatețe s-o privească în ochi. Ea știa că se înroșise din cauza rușinii de a cere încă o favoare și din cauză că astfel recunoștea că dăduse greș.

— Lasă-le aici. Știu un tânăr care-ți poate oferi un preț bun.

— Mulțumesc, a spus ea încet, silindu-se să renunțe la pensule, cu gândul la expresia pe care o va avea a doua zi Yolande, când o să mănânce croasante la micul-dejun, nu pâine râncedă.

La scurt timp după ce se închisese Luvrul, *monsieur* Jaujard a apărut cu un plic pentru Éliane.

— Pentru tine, i-a zis.

Tânăra l-a deschis și a descoperit în el de cel puțin două ori suma pe care sperase să o dobândească. Acum, venise momentul ca obrazii lui *monsieur* să se înroșească, atunci când ea i-a mulțumit din suflet. Apoi a plecat de la muzeu, știind că trebuia să cheltuiască banii câștigați chiar în după-amiaza aceea, altfel aveau să fie transformați în băutura care o să alunece pe gâtleurile tatălui ei și ale prietenilor lui, în braserie.

Străzile erau liniștite. Ambițiile incerte ale lui Hitler aruncaseră o umbră asupra Parisului. Éliane a intrat în magazinul universal La Samaritaine și a găsit două *soutien-gorge*¹ ieftine, dar potrivite pentru Jacqueline, care avea nevoie de sutiene de câteva luni, dar, chiar dacă mama lor remarcase, prin ceața oboselii de după munca de optsprezece ore pe zi la braserie, că fata crescuse, nu avuseseră bani pentru a rezolva problema. După ce a plătit lenjeria, i-au rămas suficienți bani pentru croasante.

Zâmbea mergând spre casă, știind că avea în sacoșe lucruri care o să-i bucure surorile, până când cineva care ducea două măști de gaze a pășit pe trotuar, în fața ei. A privit în altă parte, dar de cealaltă parte a străzii era alt parizian, ce ducea aceleași obiecte înfricoșătoare.

¹ „Sutiene“ (fr., în original) (n. red.).

Doar Hitler n-avea cum să atace Franța! Deja cucerise destul de mult din Europa. Dar tot s-a oprit și și-a privit sacoșele. Un sutien avea să aline jena tot mai mare pe care Jacqueline o simțea față de propriul corp, care i se rotunjea rapid. O mască de gaze i-ar fi putut salva viața, însă.

— Éliane!

Un braț i-a cuprins umerii și s-a trezit cu fratele ei, Luc, alături. Cu un an mai mare, blond, la fel ca ea, rânjea într-un fel care o făcea mereu să zâmbească.

— Ți-l amintești pe prietenul meu Xavier? a început Luc, aprinzându-și o țigară, în timp ce vorbea, cu brațul încă peste umerii ei, așa că Éliane a ridicat palma ca să apere flăcăriuia de vânt. A mers cu mine la școală câțiva ani, înainte să-l ducă familia lui înapoi în Anglia.

Éliane își amintea vag de un băiat cu părul negru, născut în Franța, dar care locuise mai mult în Anglia și care li se încurca printre picioare în apartament în mai toate după-amiezile după școală, cu mulți ani în urmă. Era cu doi ani mai mare decât Luc, dar Luc hotărâse că acel Xavier avea să fie următorul Picasso și-l obligase să accepte să fie învățat cum să picteze. Nu conta că Luc ar fi trebuit s-o ajute pe Éliane să aibă grijă de copii. Își petrecea timpul până la cină pictând și apoi ascundea dovezile înainte să urce mama lor și să-i ducă la culcare, moment în care Xavier era deja plecat. Prezența băiatului devenise secretul fraților, ca și dorința lui Éliane de a se face pictoriță: lucruri despre care vorbeau doar când părinții nu erau de față, pe treapta din exteriorul apartamentului, noaptea, ținând câte o ceașcă de cafea în mână.

— Am dat azi peste el, a spus Luc. În Montparnasse. Era acolo să-l vadă pe Matisse. Matisse!

— Matisse? a repetat Éliane, râzând de entuziasmul fratelui ei. Înseamnă că s-a schimbat mult de când nu l-am mai văzut. Purta pantalonii ăia scurți, englezești, îngrozitori...

— Nu-mi mai vin, i-a întrerupt o voce din spate.

Luc râdea, de parcă Éliane ar fi spus ceva amuzant, iar ea s-a întors și a văzut un bărbat brunet, care avea pete de vopsea pe degete. Purta costum, nu pantaloni scurți, mânecile cămășii îi erau suflecate și avea o jachetă aruncată pe umăr, ca un om mare.

— Tu ești Xavier? a întrebat ea, uimită.

El a încuviințat.

— Și tu probabil că ești Éliane. Deși nu cred că te-am văzut vreodată fără cel puțin una dintre surori în brațe.

— Acum are Angélique grijă de toată lumea.

Spunând acestea, s-a gândit, pentru prima dată în viață, la cât de simplă era rochia pe care o purta. O făcuse dintr-un rest de material, închipuindu-i că imită o rochie Lanvin pe care o văzuse într-un catalog, dar acum i se părea că nu era decât rodul încercării stângace a unui copil de a se îmbrăca precum adulții.

Xavier, în ciuda petelor de culoare de pe degete, părea cu vreo cinci ani mai în vârstă, chiar dacă ea știa c-avea doar douăzeci și trei. Ea, una, abia împlinise douăzeci.

Dintr-odată, toate clopotele din Paris au început să bată, iar Éliane și-a revenit din reverie.

— Am întârziat, a spus, pentru a doua oară pe ziua aceea. Dă-i asta lui Jacqueline.

I-a aruncat pachetul lui Luc.

— Trebuie să mă duc direct la braserie, altfel...

S-a oprit, dar, cu toate acestea, mâna i s-a îndreptat spre obraz.

— Du-te, a zis Luc.

El și Xavier au mers aproape la fel de repede ca ea și au văzut toată scena: tatăl ei urlând, chiar dacă întârziase doar cinci sau șase minute.

— Pe unde-ai umblat?

— I-am cumpărat lui Jacqueline un sutien, fiindcă nimeni altcineva n-o va face, i-a răspuns tânăra.

Tatăl ei i-a tras o palmă usturătoare.

Cu coada ochiului, l-a văzut pe Xavier cu mâna pe ușa braseriei. A putut respira din nou doar când Luc l-a împins pe scările ce duceau către apartament, unde Xavier avea să descopere că mobila lor dispăruse, vândută pentru a plăti datoriile lui *papa*, și că rămăseseră doar cu strictul necesar: paturile, o masă, o canapea și șase scaune.

Mama ei, care ieșise din bucătărie când auzise lovitura, i-a surprins privirea și a ridicat din umeri, în semn de solidaritate cu ea.

O, cât de bine-ar fi fost dacă Éliane și-ar fi putut permite să se lase în voia unei dureri de cap!

Éliane a tot împăturit șervete, până când a apărut primul mușteriu. Clienții erau tot mai rari și, pentru că două mese erau în permanență ocupate de prietenii tatălui ei, care veneau pentru vinul foarte ieftin, Éliane știa că avea să treacă mult, mult timp până când o să strângă suficienți bani pentru a fi acceptată ca studentă cu normă întreagă la École du Louvre. Sau poate că nu avea să ajungă niciodată studentă!

La aproape opt și jumătate, a văzut-o pe Angélique în *passage*, chemând-o, așa că s-a strecurat afară.

— Ce este?

— Yolande nu-și găsește păpușa. Cea cu care-i place să doarmă.

Éliane a închis ochii și a încercat să se gândească. Nu erau prea multe ascunzători în apartament.

— Lipsesc și mănușile mele, a adăugat iute Angélique. Cele primite de la tine de ziua mea.

Amândouă au privit în același timp spre bucătărie, unde tatăl lor gătea cina.

Éliane a privit-o fix pe sora sa.

— Poate că încă nu le-a vândut, a zis ea. Poate c-o să le gălesc.

— Yolande nu vrea să doarmă fără păpușă.

Sora ei, de obicei vioaie, vorbea resemnată și Éliane a strâns-o la piept și a sărutat-o pe frunte, înțelegând ce efort făcea Angélique să se gândească la păpușa surorii sale, și nu la propriile mânuși.

— Dă-i lui Yolande ceva de la mine cu care să doarmă, a îndemnat-o Éliane, știind că, dacă nu dormea, Yolande avea să facă praf starea de spirit a tuturor. Iar tu poți lua mânușile mele.

Angélique a strâns-o tare în brațe și, pentru a mia oară în cei douăzeci de ani ai săi, Éliane și-a dorit să-și ia surorile și să plece. Cu siguranță, se putea descurca mai bine decât o făceau un tată falimentar și o mamă surmenată. S-a încruntat, privind-o pe Angélique, care urca scările. Poate că era cazul să renunțe complet la școala de arte și să lucreze la Luvru și dimineața.

Minutele treceau. La ora zece, s-a auzit clopoțelul și Éliane, care spera să închidă, s-a întors spre ușă cu un zâmbet fals.

Era Xavier.

— Speram să pot primi un pahar cu vin, a spus el, accentul britanic abia simțindu-se în vocea lui.

— Luc nu e aici, i-a răspuns, știind că fratele ei era, probabil, în Montparnasse, bând vin și prefăcându-se că, frecventând cafelele unde mergeau artiștii din Școala de la Paris, ar fi putut crea el însuși opere de artă.

Se așteptase ca Xavier să-l fi însoțit.

— Am fost în Montparnasse două ore și l-am ascultat pe Luc vorbind despre muze cu modelul unui artist. Căutam un loc ceva mai puțin zgomotos.

— Ei bine, a arătat ea spre scaunele goale, ai găsit cel mai liniștit restaurant din Paris.

El a izbucnit în râs.

— Nu cred că e cel mai bun slogan pentru a atrage clienții, dar e ceea ce-mi doresc acum.

Zâmbetul lui Éliane a devenit strălucitor. L-a condus la masă și i-a turnat vin. Xavier a privit spre bucătărie, de unde se auzea vocea tatălui ei, care, ușor amețit, cânta o melodie deșănțată.

— Poți sta jos?

Ea a încuviințat.

Xavier i-a întins paharul.

— Pentru tine.

— Mulțumesc, a zis ea sorbind și simțind că oboseala din picioare îi dispare. Ai venit la Paris în vacanță? l-a întrebat, dintr-odată dornică să afle mai multe despre acel bărbat care-i cumpăraseră vin și o invitase să ia loc. Mi se pare un moment ciudat să vii aici.

Lângă ei se afla un ziar. Titlul de pe prima pagină anunța vestea tulburătoare că Uniunea Sovietică semnase un pact de neagresiune cu naștii. Éliane l-a dat laoparte cu cotul.

— Tocmai fiindcă sunt vremuri ciudate mă aflu aici.

Xavier s-a lăsat pe spătarul scaunului, iar Éliane s-a întrebat de ce o vizita pe ea, sora prietenului său, care nu avusese timp să-și dea cu ruj toată ziua, care purta o rochie simplă, din bum-bac, și probabil avea o urmă roșie pe obraz după ce tatăl ei îi trăsese o palmă.

— Nu mai știu dacă ți-am spus că tatăl meu are aici o galerie de artă, a continuat el. Are una și la Londra, și alta la New York.

Éliane a zâmbit sec.

— Pe vremea aia eram prea ocupată să urlu la copile, în timp ce tu îi povesteai toate astea lui Luc.

Xavier a zâmbit, iar ea și-a dat seama că nu își putea lua privirea de la ochii lui căprui-închis, o nuanță despre care nu știa sigur că poate exista într-un tub de vopsea și care părea greu de obținut prin combinarea mai multor culori. Era precum lumina dimineții dansând pe bronz.

— Nu-mi aduc aminte mare lucru despre familia ta, dar știu că nu urlai niciodată, a spus el.

Éliane s-a ridicat și a luat de pe raft încă un pahar. Deși planul ei fusese să măture și să se ducă la culcare, nu se mai simțea obosită.

— Revin, a spus ea.

A vârât capul pe ușa bucătăriei și i-a spus mamei:

— Încui eu. Mai e un client, dar nu vrea mâncare.

Tatăl ei a mormăit, și-a scos șorțul și a ieșit fără s-o aștepte pe mama, care a sărutat-o pe Éliane pe obraz și a plecat, la rândul său. Éliane s-a întors la Xavier cu o sticlă de vin, i-a turnat un pahar și și-a auzit oftatul de ușurare răsunând în restaurantul acum pustiu.

— Scuze, i-a spus ea. Nu sunt obișnuită să stau aici fără să fac nimic.

Xavier și-a sorbit vinul, privind-o de parcă ar fi fost un portret demn de contemplat.

— Tot mai ai grijă de surorile tale? Luc a zis că studiezi la École, cu el. Și că lucrezi la Luvru, dar și aici. Eu îmi amintesc însă că pictai cândva. Ca Luc.

Éliane a răs scurt.

— Nu ca Luc, nu.

Atât a spus.

Xavier aștepta. Éliane și-a înghițit vinul, a rotit paharul și a studiat petele vechi lăsate de Bordeaux-ul vărsat pe masă cândva, demult.

— Pictam, a spus ea. Dar pânzele sunt scumpe. E nevoie de timp să exersezi. Fac doar cursuri de istoria artei acum. Dimineața. Înainte să-mi începă tura la Luvru.

— Mai ai lucrări de-ale tale?

Xavier s-a aplecat, încercând s-o facă să-și ridice ochii spre el. Așa că l-a privit.

— A trebuit să-mi vopsesc cu alb pânzele pictate și să le vând.

Părul negru și ochii întunecați, cămașa albastră și fizicul bine clădit îl făceau chipeș, însă datorită purtării sale devenea nespus de atrăgător, aproape irezistibil. Dacă tatăl lui deținea galerii de artă în jurul lumii și Xavier se întâlnea cu artiști precum Matisse, avea bani și putere. Cu siguranță, alura și hainele sale sugerau încrederea în sine a cuiva care își cunoaște locul în lume. Dar, în loc să-i spună povești despre artiști cunoscuți, alesese să îi pună întrebări despre arta ei.

Erau foarte amețitoare bunătatea lui, căldura și interesul sincer care-i sclipeau în priviri. Éliane și-a împins paharul laoparte, pentru că nu voia să se îmbete și mai mult.

— Ai început să-mi povestești despre galeria tatălui tău, i-a spus, dorind să afle mai multe despre el.

— Tocmai mi-am încheiat studiile de drept, a zis Xavier. A fost un compromis cu tata: merg la Oxford, iar el mă lasă să am ceea ce numește „ultimul meu flirt cu uleiul pe pânză”. Un an în Franța, să învăț de la el cum să conduc o galerie și să pictez în timpul liber.

A zâmbit melancolic către paleta de nuanțe de albastru din palma sa.

— Apoi, rămân în Paris să preiau afacerile europene ale galeriei, în timp ce tata se va ocupa de America și Anglia. Cu un Hitler atât de imprevizibil, trebuie să fim aici și să ne asigurăm că totul e în siguranță, în caz că...

— Crezi că va fi război? a întrebat ea, posomorâtă.

— Nu știu.

Éliane s-a aplecat în față, complet prinsă de conversație. Era un subiect de care părinții ei păreau complet dezinteresați, de care Luc râdea și cu care ea nu voia să-și sperie surorile.

— Sper că Hitler va considera că-i ajunge, a spus Xavier. Are Austria, Cehoslovacia și, acum, o alianță cu Rusia... Și a distrus complet lumea artistică, pentru că fie a trimis în lagăr toți artiștii

evrei din Germania și din noile țări cucerite (sau pe toți cei care au refuzat să picteze ce-a poruncit), fie s-a asigurat că niciunul nu va mai picta vreodată. Nu doar că pune mâna pe națiuni, dar le distruge și arta, și cultura.

— Nu m-am gândit la asta, a spus Éliane încet. La felul în care războiul poate afecta arta. Și e o prostie, pentru că tot ce trebuia să fac era să cercetez istoria, ca să văd că nu numai oamenii suferă când țările sunt în război.

— Totul are de suferit când puterea și banii le mai aparțin doar avarilor. Și încep să cred că există mai mulți avari decât oameni decenti.

Xavier a sorbit din băutură și a clătinat din cap.

— Scuze. Nu am vrut să vin și să vorbesc despre lucruri care provoacă tristețe. Am venit pentru că...

O privea cu ochii aceia ai lui care erau la fel de tulburători precum clarobscurul unui tablou de Rembrandt. Apoi a clipit, și ea a simțit până în suflet fluturarea genelor lui.

— Voiam să te fac să zâmbești, i-a mărturisit el, fără a-și feri privirea, deloc rușinat de ceea ce sugerau cuvintele lui. Așa cum i-ai zâmbit fratelui tău după-amiază, pe stradă. Ai un zâmbet frumos.

Ea nu s-a putut abține. Chipul nu doar i s-a destins într-un zâmbet larg de bucurie, ci i s-a luminat dintr-odată. Iar Xavier i-a zâmbit, la rândul lui.

Și, cu toate că și-ar fi dorit mult, ea nu a avut curajul să-i spună: „Și tu ai un zâmbet frumos.“